

KOERSEN OP KENNIS 2.0

Kennis- en Onderzoeksagenda provincie Noord-Brabant 2014

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
1.1	Ambitie en doel.....	3
1.2	Wijze van totstandkoming	3
1.3	Leeswijzer.....	4
1.4	Vervolg.....	6
2.	Onderzoeksprogramma.....	7
2.1	Het concurrentievermogen van de Brabantse economie	7
2.2	Een wervend en aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat.....	10
2.3	Klimaatverandering en energie als transitieagenda.....	13
2.4	Verduurzaming Brabantse landbouw en voedselproductie	14
2.5	Sterk stedelijk netwerk Brabant(Stad).....	15
2.6	Energie in de Brabantse samenleving	17
3.	Opdrachtverlening provinciale kennis- en adviesstelsel	21
	Bijlage 1: Kennisthema's en typen onderzoek.....	24

1. Inleiding

1.1 Ambitie en doel

Onze ambitie

De provincie Noord-Brabant zet, samen met haar bestuurlijke en maatschappelijke partners, in op het versterken van de positie van Brabant als toonaangevende internationale kennis- en innovatieregio. Deze lange termijn ambitie is opgenomen in de Agenda van Brabant en heeft ook de basis gevormd voor het bestuursakkoord ‘Tien voor Brabant’ voor de periode 2011-2015 en de concrete vertaling daarvan in een Uitvoeringsagenda. De Agenda van Brabant omvat het langetermijnperspectief voor Brabant als kennis- en innovatieregio; het agendeert de beleidsvragen van de toekomst. Hoe zorgen we voor een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat in internationaal perspectief, met een sterk netwerk van steden, transitie naar duurzame energie en verduurzaming in Brabantse landbouw en voedselproductie?

Koersen op kennis

Met kennis kunnen we de koers vasthouden die met de Agenda van Brabant is ingezet. De provincie wil sturen op kwalitatief goed onderzoek dat nodig is voor de vorming of bijsturing van (strategisch) beleid. Om dit goed te borgen inventariseren we jaarlijks de strategische kennisvragen. Het instrument dat we daarvoor gebruiken is de Kennis- en Onderzoeksagenda. Intern geeft de Kennis- en Onderzoeksagenda de mogelijkheid om centraal regie en coördinatie uit te voeren op provinciale onderzoeken en de kwaliteit ervan te waarborgen. Extern vormt de Kennis- en Onderzoeksagenda de opdracht aan onze partners in het Brabantse kennis- en adviesnetwerk. De Kennis- en Onderzoeksagenda legt de focus vooral op strategisch onderzoek ten behoeve van de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten.

Voor een nadere toelichting op de positie van de Kennis- en Onderzoeksagenda in de bredere context van het nieuwe provinciale kennisbeleid verwijzen wij u naar de Nota Onderzoeksbeleid, die is vastgesteld in de PS-vergadering op 19 april 2013 (Kadervoorstel Kennis en Onderzoek).

1.2 Wijze van totstandkoming

De agenda is gevormd op basis van interne en externe gesprekken over maatschappelijke trends en ontwikkelingen in Brabant. Daarnaast is gekeken naar de planning van de beleidscyclus zoals opgenomen in de provinciale Middellange termijnagenda (MLTA). Deze is met name van belang voor het sluiten van de beleidscyclus; de evaluaties conform de provinciewet artikel 217a. Dit proces heeft een groslijst van onderzoeken opgeleverd. Om van de Kennis- en Onderzoeksagenda een breed gedragen instrument te maken is een externe ‘toets’ op relevantie ingebouwd met kennispartners (strategen van het Sociaal Cultureel Planbureau, de WRR, Rathenau Instituut, PON, Telos en de Brabantse Universiteiten en Hogescholen en onze eigen adviesorganen). Daarnaast is intern de verbinding gemaakt met onze taken en ambities om te komen tot een lijst van ‘need to know’ onderzoek. Dit heeft geresulteerd in een integraal agenda die sturing geeft op de kennis die de provincie nodig heeft in 2014 en opdracht geeft aan de adviesraden en het PON.

1.3 Leeswijzer

Voor de indeling van deze Kennis- en Onderzoeksagenda voor 2014 gaan we uit van dezelfde zes kennisthema's als in de vorige agenda, namelijk:

Kennisthema 1: Het concurrentievermogen van de Brabantse economie
Kennisthema 2: Een wervend en aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat
Kennisthema 3: Klimaatverandering en energie als transitieagenda
Kennisthema 4: Verduurzaming Brabantse landbouw en voedselproductie
Kennisthema 5: Sterk stedelijk netwerk Brabant(Stad)
Kennisthema 6: Energie in de Brabantse samenleving

De kennisthema's zijn toegelicht in bijlage 1.

Naast de indeling in kennisthema's maakt de Kennis- en Onderzoeksagenda onderscheid in verschillende vormen van strategisch onderzoek (zie ook bijlage 1). De verschillende typen strategisch onderzoek sluiten aan bij de verschillende fasen van de beleidscyclus:

1. Signalerend en agenderend onderzoek (Act); onderzoek over de mogelijke effecten van maatschappelijke en technologische trends op ontwikkelingen in Brabant zoals bijvoorbeeld trendrapportages of verkenningen;
2. Beleidsvormend onderzoek (Plan); onderzoek over instrumentkeuze of monitoring van beleid t.b.v. aanpassingen van beleid;
3. Evaluerend onderzoek (Check); onderzoek naar de effecten van beleid zoals bijvoorbeeld beleidsevaluaties.

Bij het onderzoeksprogramma in hoofdstuk 2 is per onderwerp/kennisvraag steeds aangegeven om welk type onderzoek het gaat.

Uitvoeringsgerichte onderzoeken/monitoren (Do) blijven buiten beschouwing in de Kennis- en Onderzoeksagenda. Te denken valt bijvoorbeeld aan monitoring van de uitvoering van een subsidieregeling. In een enkel geval werkt een monitor agendavormend of signalerend of wordt gestuurd met monitoringsinformatie (bijvoorbeeld over arbeidsmarkt), deze monitors worden wel opgenomen in de Kennis- en Onderzoeksagenda.

Onderstaand samenvattend overzicht geeft inzicht welke onderzoeken in 2014 uitgevoerd gaan worden per kennisthema en per type onderzoek. Hoofdstuk 2 geeft per onderzoek nadere informatie. In de totstandkoming van de agenda is bekeken wat echt 'need to know' strategische kennis is die wij in 2014 nodig hebben. Daarnaast hebben we gekeken naar integraliteit. Vanuit die bril zijn in de agenda opgenomen:

- Drie provinciebrede onderzoeken met betrekking tot stuurinformatie Brabantbreed, belevingsonderzoek en burgerparticipatie gericht op kennisdeling.
- Twee meerjarige onderzoeksprogramma's voor de kennisthema's 'Verduurzaming Brabantse landbouw en voedselproductie' en 'Sterk stedelijk netwerk Brabant(Stad)'. Zie paragraaf 2.4 en 2.5.

Toelichting op het overzicht

Zoals u in het overzicht kunt zien zijn conform de verordening Doelmatigheid en Doeltreffendheid Noord-Brabant de onderzoeken ex artikel 217a opgenomen. Dit zijn onderzoeken (evaluaties) die gaan over het door Gedeputeerde Staten gevoerde bestuur en kijken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid. Daarnaast is er een aantal evaluaties die

niet direct terug te voeren zijn op de (sluiting van de) beleidscyclus en niet als 217a worden benoemd.

Eén evaluatie is niet te plaatsen onder een kennisthema's (en is dus ook niet opgenomen in het overzicht), maar betreft wel een evaluatie ex artikel 217a die in 2014 wordt uitgevoerd, namelijk de evaluatie van de kadernota ICT-beleid. De kadernota ICT-beleid 2013 – 2015 beschrijft de belangrijkste sturingskaders die nodig zijn om de informatievoorziening binnen de provincie te ondersteunen met de juiste informatietechnologie, aangevuld met de ICT-speerpunten voor 2013-2015. Uitgangspunt voor de nota is: 'eerst basis op orde en dan actief volger van ICT-ontwikkelingen op specifieke onderdelen mits onderbouwd door een goede business case'.

	SIGNALEREND/ AGENDEREND	BELEIDSVORMEND	EVALUATIEF	ADVIES
CONCURRENTIE- VERMOGEN VAN DE BRABANTSE ECONOMIE	Vraag naar werklocaties		- Energieagenda (217a) - Brabantse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen - MSD Oss	<i>HRM service centra</i> <i>Herijking provinciale instrumenten werklocaties</i>
WERVEND EN AANTREKKELIJK LEEF- EN VESTIGINGS- KLIMAAT	- Bevolkingsprognose - Leegstand i.r.t. erfgoed - Cultuursysteem - Arbeidsmigranten	- Europese fondsen - Vrijtijds-economie - Monitor sportplan	- Transitie Stad en Platteland - Uitvoeringsprogramma Erfgoed (217a)	
KLIMAAT- VERANDERING EN ENERGIE	Ultradiepe geothermie			<i>Ultradiepe geothermie</i>
VERDUURZAMING LANDBOUW EN VOEDSEL- PRODUCTIE	Meerjarig onderzoeksprogramma 'Vitaal platteland' + advies			
STERK STEDELIJK NETWERK BRABANT (STAD)	Meerjarig onderzoeksprogramma 'Sterk Stedelijk Netwerk' + advies			
	- Agglomeratiekracht - Int. Architectuur Biënnale Rotterdam			<i>#Brabant-vervolgadvies</i>
ENERGIE IN DE BRABANTSE SAMENLEVING	- Vermaatschappelijking van handhaving en toezicht - Belevingsonderzoek	- Burgerparticipatie - Geografische samenhang - Monitoring Bestuurskracht	Leefbaarheid@brabant (217a)	

Toelichting: in de tabel is onderscheid gemaakt naar:

- Onderzoek
- Onderzoek 217 a (tussen haakjes aangegeven)
- Meerjarige onderzoeksprogramma's (vet aangegeven)
- Advies (cursief aangegeven)

Opdrachtverlening kennisinstelling en adviesorganen

De Kennis- en Onderzoeksagenda vormt als het ware de ‘schakelkast’ tussen de provinciale kennisbehoefte en de kennisleveranciers om zo de interactie met de Brabantse kennisinstellingen en adviesorganen in Brabant beter te organiseren. Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de opdrachtverlening aan de door de Provincie gesubsidieerde kennisinstellingen (PON) en adviesraden (SER Brabant, PRG, POC). Bij de bespreking van het statenvoorstel Kennis en Onderzoek (PS 19/13) heeft u ingestemd met het ontwikkelen en formeren van een nieuwe adviesstructuur in Brabant die aansluit op de kerntaken en ambitie van de provincie. Ter voorbereiding op deze nieuwe adviesstructuur die in 2015 zal ingaan hebben we de adviesraden gevraagd om een aantal adviesaanvragen in gezamenlijkheid oppakken, naast de gevraagde en ongevraagde adviezen van de afzonderlijke adviesraden.

1.4 Vervolg

Na besluitvorming staat het uitvoeren van deze agenda natuurlijk centraal. Echter de Kennis- en Onderzoeksagenda is geen ‘statische’ weergave van kennisvragen, maar een dynamisch en levend document. Tussentijdse bijstellingen van en aanvullingen op de Kennis- en Onderzoeksagenda kunnen leiden tot een andere prioriteitsstelling, tot een andere vorm van uitvoering of tot afzien van onderzoek over een bepaald onderwerp. Daarom wordt jaarlijks een update gemaakt, die inzicht geeft in de uitvoering en voortgang van de onderzoeken en eventuele bijstellingen en aanvullingen.

De onderzoeken op de vorige Kennis- en Onderzoeksagenda 2013, die zijn afgerond, zullen vanaf begin 2014 worden ontsloten via de Onderzoeksbank. De Onderzoeksbank wordt op dit moment gevuld met onderzoek uit voorgaande jaren.

Naast onderzoek is het ook van belang om over de juiste informatie (feiten en cijfers) te beschikken om tijdig in te spelen op ontwikkelingen. De Kijk op Brabant 2013 richt zich op de ambitie zoals verwoord in Agenda van Brabant. De ‘Kijk op Brabant’ brengt de *performance* van Brabant in vergelijking tot een 30-tal Europese innovatieve regio’s op een aantal relevante indicatoren in beeld. Op dit moment houden de verschillende beleidsclusters gegevens bij, deze zijn grotendeels opgenomen in de Brabantdatabank. Vanuit een integrale strategische visie zal de basisinformatie voor de hele provincie op orde worden gebracht zodat voor onderzoek en monitoring hieruit geput kan worden. Deze informatie is tevens voor iedere geïnteresseerde burger toegankelijk.

2. Onderzoeksprogramma

Het onderzoek is omschreven in de vorm van kennisvragen die gekoppeld zijn aan kennisthema's. Soms zijn kennisvragen van belang voor meerdere thema's (integrale kennisvragen). In dat geval is de kennisvraag opgenomen bij het kennisthema waar het het meest bij aansluit. Per onderwerp/kennisvraag is verder zo veel mogelijk aangegeven welk onderzoeksproduct het zal opleveren, welke partij(en) het (mogelijk) gaat(n) uitvoeren, een raming/inschatting van de kosten en reeds beschikbaar onderzoek op dit onderwerp.

In de komende jaren willen we toewerken naar meerjarige onderzoeksprogramma's per kennisthema, die meer gefocust zijn op de integrale Brabantse strategische opgaven. Dit jaar gaan we hiermee voor twee kennisthema's starten. De scope van het meerjarige onderzoeksprogramma is toegelicht onder het kennisthema. Beide meerjarige onderzoeksprogramma's zullen bij de update aan het college worden aangeboden.

Per kennisthema komen achtereenvolgens aan bod in de paragrafen 2.1 tot en met 2.6:

- Onderzoeksvragen
Alle onderzoeken waarvoor de provincie zelf het initiatief neemt + de onderzoeksprogramma's waarin de provincie participeert.
- Adviesvragen
Een advies kan worden uitgebracht naar aanleiding van een onderzoek (zoals het SER-advies naar aanleiding van discussienotitie Detailhandel in 2013), maar een advies kan ook betrekking hebben op beleidsnota's/visies/actuele thema's.
- Meerjarig onderzoeksprogramma (indien van toepassing)

Er is een beperkt aantal onderzoeken en adviezen dat reeds in 2013 op de Kennis- en Onderzoeksagenda stond of daar later aan is toegevoegd (update), maar waarvan de uitvoering doorloopt/wordt afgerond in 2014. Deze zijn ook opgenomen in deze agenda, zodat een compleet beeld ontstaat van alle onderzoeken die lopen in 2014.

2.1 Het concurrentievermogen van de Brabantse economie

Bij dit kennisthema is er voor 2014 één signalerende/agenderende onderzoeksvraag over werklocaties opgenomen, drie evaluaties (Energieagenda, BHB en MSD Oss) en twee adviesvragen van SER Brabant (HRM service centra en Herijking provinciale instrumenten, financiële arrangementen en deregulering). Stuurinformatie voor beleidsvorming op het gebied van Arbeidsmarkt en Economie wordt meegenomen in een traject waarbij stuurinformatie breed wordt opgepakt - niet per kennisthema afzonderlijk (zie ook paragraaf 1.4).

Onderzoeksvragen

1. Prognose van de vraag naar werklocaties

Achtergrond: Jaarlijks worden in de Regionale Ruimtelijke Overleggen in de vier Brabantse regio's regionale bestuurlijke afspraken gemaakt over onder meer werklocaties. Hiervoor is een actueel inzicht in de toekomstige (kwantitatieve en kwalitatieve) ruimtebehoefte aan bedrijventerreinen, zeehaventerreinen, kantoren- en detailhandelslocaties nodig. Dit is een verplichting in de Verordening Ruimte, waaraan de provincie om de circa vier jaar invulling geeft. In 2014 is voorzien in een nieuwe prognose.

Kennisvraag: Wat is de kwantitatieve en kwalitatieve ruimtebehoefte aan bedrijventerreinen, zeehaventerreinen, kantoren- en detailhandelslocaties in de vier Brabantse regio's voor de komende jaar? (actualisatie prognose)

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Nader te bepalen.

Reeds beschikbaar onderzoek: De vorige prognose van de vraag naar bedrijventerreinen dateert van 2009. Dit keer is de bedoeling de prognose te verbreden naar alle werklocaties (niet alleen bedrijventerreinen).

2. **Energieagenda**

Achtergrond: De Energieagenda is de provinciale beleidsvisie tot 2010-2020 van de provincie. Bij de eerste tranche van de investeringsagenda is ingezet op innovatieve ontwikkelingen op het gebied van solar, elektrisch rijden en de biobased economy.

Recent hebben Provinciale Staten ingestemd met het energiefonds in het kader van de tweede tranche investeringsagenda. We zetten hierbij juist in op grootschalige uitrol van bewezen en beproefde technieken. Die dragen bij aan de klimaatdoelstellingen en aan het diversifiëren van onze energievoorziening. In overeenstemming met het deelnemingenbeleid voeren we eens in de vier jaar een tussenevaluatie uit.

Dit onderwerp sluit niet alleen aan bij het kennisthema "Het concurrentievermogen van de Brabantse economie", maar ook bij het kennisthema "Klimaatverandering en energie als transitieagenda".

Kennisvraag: Doel is om de Energieagenda tegen het licht te houden. Doen we de dingen goed en doen we de goede dingen? Is onze inzet doelmatig/doeltreffend? Komen er nieuwe thema's op die provinciaal aandacht behoeven?

Type onderzoek: Evaluatief – ex art. 217a.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Nader te bepalen.

3. **Brabantse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen (BHB)**

Achtergrond: De Brabantse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen (BHB) is een samenwerkingsverband van de provincie Noord-Brabant en de Brabantse Ontwikkelings Maatschappij (BOM). Met de separate B.V. BHB werkt de BOM (holding) aan de herstructurering van verouderde bedrijventerreinen in Brabant. De BHB participeert in herstructureringsprojecten en richt zich vooral op de herontwikkeling van privaat eigendom op bedrijventerreinen.

Evaluatie maakt het mogelijk te bepalen hoe herstructurering via de BHB en de BOM (holding) gefunctioneerd heeft en dient als bouwsteen voor de toekomst van de BHB na 2015. Deze evaluatie is reeds toegezegd aan PS bij de instelling en tussenevaluatie van de BHB. (Separate Evaluatie BOM voorzien in 2015.)

Kennisvraag: Hoe heeft de herstructurering via de BHB en de BOM (holding) de afgelopen jaren gefunctioneerd? Zijn de middelen doelmatig en doeltreffend ingezet? Hoe is het proces van samenwerking met de provincie verlopen? Mogelijke andere leeraspecten?

Type onderzoek: Evaluatief.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Waarschijnlijk extern – nader te bepalen.

4. **Ontwikkelingen n.a.v. sluiting onderzoekspoot bij MSD Oss – doorlopend onderzoek uit 2013**

Achtergrond: In 2010 maakte MSD bekend dat onderzoekspoot van MSD zou worden stopgezet. Overheden waaronder de provincie hebben zich sterk gemaakt voor de ontwikkeling van het Life Sciences Park. Naar aanleiding hiervan is een onderzoek gestart in 2013 (staat ook op Kennis- en Onderzoeksagenda 2013). Dit onderzoek loopt volgens planning door tot december 2014.

Kennisvraag: Het onderzoek gaat in op een tweetal vragen: 1) Een analyse van de rol van de regionale overheid. Heeft de provincie een meerwaarde gehad in het proces? 2) Een analyse van de mensen die hun baan verloren. Waar zijn die terecht gekomen?

Type onderzoek: Evaluatief.

Product: In 2013: Nieuwsbrief + bijeenkomsten waarin deelresultaten worden gepresenteerd. In het najaar van 2013 zal - op basis van de resultaten in 2013 - worden besloten of het opportuun is om het onderzoek in 2014 voort te zetten.

Uitvoering: Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) - Jack Burgers.

Adviesvragen

5. **HRM service centra**

Achtergrond: De Human Resource Management (HRM) service punten zijn inmiddels een aantal jaar op stoom. In Noord-Brabant zijn er 6 Servicepunten Leren en Werken. Deze zijn er mede op gericht de doelstellingen van het kabinet in het kader van Leven lang leren te helpen realiseren. De Provincie Noord-Brabant stimuleert de ontwikkeling van de Brabantse Servicepunten Leren en Werken en wil dat er in de regio's slagvaardige, uitvoeringsgerichte samenwerkingsverbanden van bedrijfsleven, overheid en onderwijs van de grond komen.

Adviesvraag: Hoe functioneren de HRM service punten? Voldoen de HRM service punten aan de verwachtingen? Wat zijn mogelijke adviezen voor verbetering van de positie van de HRM service punten in de toekomst?

Product: Adviesrapport.

Uitvoering: SER Brabant.

6. **Herijking provinciale instrumenten, financiële arrangementen en deregulering op het gebied van werklocaties**

Achtergrond: De provincie Noord-Brabant voert onderzoek uit naar de provinciale instrumenten, financiële arrangementen en deregulering op het gebied van werklocaties (start juli 2013 - gereed 1 januari 2014).

Adviesvraag: Reflectie van SER Brabant op het uitgevoerde onderzoek. Welke adviezen heeft de SER naar aanleiding van dit onderzoek?

Product: Adviesrapport.

Uitvoering: SER Brabant.

2.2 Een wervend en aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat

Bij dit kennisthema staan vier agenderende/signalerende onderzoeken opgenomen voor 2014 over 'demografische ontwikkelingen', 'leegstand in samenhang met erfgoed', 'culturele infrastructuur' en 'arbeidsmigranten'. Verder staan een drietal beleidsvormende onderzoeken op de agenda ten behoeve van Europese fondsen, Vrijtijdseconomie en het Sportplan. Ten slotte zijn er twee evaluatief onderzoeken opgenomen over de 'Transitie Stad en Platteland' en het uitvoeringsprogramma erfgoed.

Onderzoeksvragen

7. Demografische ontwikkelingen - bevolkingsprognose

Achtergrond: Krijgt Brabant te maken met bevolkingskrimp? Hoe wonen we over twintig jaar? Wat betekent de vergrijzing voor de arbeidsmarkt? In 2014 wordt de bevolkingsprognose geactualiseerd. De bevolkingsprognose raakt aan veel thema's van provinciaal belang, zoals wonen met zorg en welzijn (vergrijzing) en ontgroening. Verder is de bevolkingsprognose ook gekoppeld aan de woningbehoefteprognose.

Kennisvraag: Hoe ontwikkelt de bevolking zich de komende 40 jaar? Wat betekent de nieuwe bevolkingsprognose voor de woningmarkt?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Nieuwe bevolkingsprognose (presentatie resultaten in kennisateliers) + notitie over betekenis voor wonen met zorg en welzijn in 2014.

Uitvoering: Provincie intern.

Reeds beschikbaar onderzoek: Eerdere provinciale bevolkings- en woningbehoefte prognoses en notities naar aanleiding daarvan.

8. Leegstand in relatie tot erfgoed

Achtergrond: In Noord-Brabant zal in de komende periode een groot aantal winkels, kantoren, agrarische locaties, bedrijventerreinen, monumenten/kerken leeg komen te staan. Het programma Grote Erfgoedcomplexen voorziet in een kennislijn die veel praktijkkennis en expertise moet gaan opleveren die niet alleen toepasbaar is voor het programma zelf, maar ook bruikbaar is voor een aantal relevante thema's binnen de maatschappelijke opgave waarvoor Brabant staat:

- **ruimtegebruik / ruimtelijke kwaliteit**, waarbij opnieuw functie en betekenis geven aan leegstaande gebouwen en complexen een van de belangrijkste opgaven vormt; bij uitstek een thema dat aan bod komt bij de herbestemming van grootschalige erfgoedcomplexen (relatie met kennisthema 'Sterk stedelijk netwerk Brabant(Stad)').
- **leefbaarheid en vestigingsklimaat**, waaraan herbestemming en herontwikkeling van erfgoedcomplexen/andere vormen van leegstand een stevige impuls kan geven (relatie met kennisthema 'Wervend en aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat').

Kennisvraag: Welke kennis en ervaringen (landelijk en internationaal) is bruikbaar om in Brabant de signalerende en agenderende rol m.b.t. leegstand adequaat en innovatief te kunnen vervullen? Welke lessen trekken wij uit de bevindingen van het programma Erfgoedcomplexen voor andere vormen van leegstand? Voor welke maatschappelijke opgaven kan welke vorm van leegstand een oplossing bieden? Welke nieuwe ontwikkelings- en verdienmodellen dienen zich aan?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Verkennend rapport, seminar en werkateliers.

Uitvoering: Mogelijk universitaire partners Brabant (TU/e bouwkunde, UvT Vastgoedlab) i.s.m. BOEi en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Reeds beschikbaar onderzoek: Rapport "Heilige huisjes?" van Telos; rapportages kwaliteitscommissie Landschappen van Allure/Grote Erfgoedcomplexen.

9. Cultuursysteem

Achtergrond: De culturele sector is volop in beweging. Het is belangrijk daar een goed beeld van te hebben; van de partijen binnen het cultuursysteem; hun onderlinge samenhang, de ketens; en de trends en ontwikkelingen daarbinnen.

Kennisvraag: Hoe ziet het Brabantse cultuursysteem er in de breedte uit? Waar zitten binnen dat systeem kansen, hiaten, speerpunten en spilfuncties? De provincie wil sturen op functionieniveau, maar hoe verhoudt zich dat tot de instellingen?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Rapportage (mogelijk met kaartbeelden) – deze biedt kansen om samen met B5 en M7 in gesprek te gaan over ‘kritieke punten’ en te zoeken naar mogelijkheden om Brabantbreed culturele voorzieningen op peil te houden.

Uitvoering: Mogelijk PON, in samenwerking met de uitvoeringsorganisaties Cultuur.

Reeds beschikbaar onderzoek: Het bkcc heeft met De culturele atlas afgelopen jaar een stevige basis gelegd. Verbreding naar amateurkunst, kunsteducatie en erfgoed behoort tot de mogelijkheden, evenals verbreding naar M7. De sectorverkenning van bkcc en het daarop volgende advies van de provinciale adviescommissie Kunsten biedt input voor professionele kunsten sector. En er is een link naar het onderzoek Mapping Vrijtijdseconomie.

10. Arbeidsmigranten – vervolgonderzoek

Achtergrond: In april 2013 zijn in een strategische vragenuurtje van GS deelonderzoeken over kenniswerkers en arbeidsmigranten besproken:

- 1) Naar aanleiding van een motie PS is onderzoek verricht naar huisvesting MOE-landers.
- 2) Ook PSW heeft onderzoek verricht en breidt dit nu uit naar heel Brabant.
- 3) Onderzoek van het Expat centrum – waar wonen/werken kenniswerker (loopt nog, gereed medio oktober 2013). Doel van dit onderzoek is om zicht te krijgen op de populatie kenniswerkers in Brabant. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek wil Internationalisering bezien op welke wijze en met wie er een vervolg gegeven moet worden aan dit onderzoek.

Kennisvraag: Voor vervolg kennisvraag breed oppakken: Hoe groot is de groep arbeidsmigranten in Noord-Brabant? Waar werken zij en wat betekent dit voor het arbeidsmarkt- en ruimtelijk beleid?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend. Faciliterende rol richting gemeenten ten behoeve van arbeidsmarkt- en ruimtelijk beleid.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Onderzoeksbureau – nader te bepalen.

Reeds beschikbaar onderzoek: Zie hiervoor bij “achtergrond”.

11. Europese fondsen

Achtergrond: Om gebruik te kunnen maken van Europese revolverende middelen in relatie tot onze Fondsen dient er voor de European Investment Bank (EIB) een onderzoek naar de financieringsbehoefte van het MKB in Brabant uitgevoerd te worden.

Kennisvraag: Wat is de financieringsbehoefte van het innovatie Brabantse MKB? Een specifiek onderzoek is noodzakelijk om ons te kwalificeren om gebruik te kunnen maken van het Europese revoluerende instrument Jeremie.

Type onderzoek: Beleidsvormend.

Product: Rapport.

Uitvoering: Dit onderzoek wordt mogelijk opgepakt met andere landsdelen en mogelijk betaald door het ministerie van EZ.

12. Mapping Vrijtijdseconomie – mogelijk vervolg

Achtergrond: In het kader van het Beleidskader & Uitvoeringsagenda vrijetijdseconomie 2013-2020 bestaat behoefte aan een samenhangend beeld van de spreiding/clustering/samenhang van diverse onderdelen van de Brabantse Vrijtijdseconomie. Najaar 2013 komen de eerste kaartbeelden van de vrijetijdseconomie beschikbaar die de kansen voor groei van de vrijetijdseconomie door nieuwe verbindingen in twee regio's in kaartbrengen. Indien de uitkomsten succesvol zijn wordt in 2014 dit verdiepende onderzoek uitgebreid naar andere clusters in andere regio's als deze aanpak succesvol blijkt te zijn.

Kennisvraag: Waar liggen nieuwe kansen voor groei van de vrijetijdseconomie?

Type onderzoek: Beleidsvormend/-ondersteunend – Inzet op productontwikkeling en innovaties door middel van cross-overs. De mapping biedt hiervoor specifieke handvatten in gebieden.

Product: Rapportage met kaartbeelden.

Uitvoering: Telos (i.s.m. Fabric).

13. Monitor Sportplan

Achtergrond: In december 2011 hebben Provinciale Staten het 'Sportplan Brabant 2016' vastgesteld. Ten behoeve van dit Sportplan heeft een nulmeting in 2011/2012 plaatsgevonden. In 2014 is voorzien in een tussenmeting / midterm review (resultaten eind 2014 gereed). Een eindmeting/evaluatie zal plaatsvinden in de tweede helft van 2016 (resultaten begin 2017 gereed).

Kennisvraag: Welke ontwikkelingen zijn te zien in de indicatoren als de nulmeting met de tussenmeting wordt vergeleken? Hoe zijn deze ontwikkelingen te verklaren?

Type onderzoek: Beleidsvormend – monitor ten behoeve van het Sportplan Brabant 2016

Product: Rapportage tussenmeting

Uitvoering: Uitvraag wordt momenteel voorbereid. Omvang van de opdracht zal rond de €50.000 zijn; precies op de grens wel/niet meervoudig aanbesteden. Voorkeur ligt bij dezelfde partij (Mulier Instituut) die ook de nulmeting deed (onderzoekers zijn ingevoerd in de materie en de context). Beperkte deelopdrachten aan PON, Vrijtijdshuis en wellicht Sportservice Noord-Brabant.

14. Transitie Stad en Platteland

Achtergrond: In het koersdocument "Transitie Stad en Platteland" is een evaluatie in 2014 aangekondigd als basis voor de besluitvorming in het kader van de nieuwe bestuursperiode. Over de opzet van de evaluatie spreekt de Commissie TSP op 6 december.

Kennisvraag: Doen we als provincie de goede dingen in het kader van de transitie Stad en Platteland en welke wijzigingen c.q. versterkingen zijn in de volgende bestuursperiode nodig?

Type onderzoek: Evaluatief.

Product: Rapport ter bespreking op het najaarstreffen in 2014 met GS, PS en externen.

Uitvoering: Externe aanbesteding.

15. Uitvoeringsprogramma Erfgoed

Achtergrond: In maart 2012 is het Uitvoeringsprogramma Erfgoed 2012-2015 vastgesteld. Ten behoeve van dit Uitvoeringsprogramma Erfgoed heeft in 2012/2013 een nulmeting plaatsgevonden. In 2014 is de start van de evaluatie voorzien, resultaten begin 2015 gereed.

Kennisvraag: Welke ontwikkelingen zijn te zien in de indicatoren als de nulmeting met de evaluatie wordt vergeleken? Hoe zijn deze ontwikkelingen te verklaren?

Type onderzoek: Evaluatief – ex art. 217a.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Externe aanbesteding. Nulmeting is uitgevoerd door het PON. PON zal één van de partijen zijn die in de externe aanbesteding wordt uitgenodigd.

Reeds beschikbaar onderzoek: Nulmeting Uitvoeringsprogramma Erfgoed 2012-2015. Projectplan Evaluatie Uitvoeringsprogramma Erfgoed 2012-2015.

2.3 Klimaatverandering en energie als transitieagenda

Onder dit kennisthema is voor 2014 één onderzoeksvraag en één adviesvraag opgenomen over het onderwerp ‘ultradiepe geothermie’ (zie onder 16 voor een nadere toelichting). De pilot ultradiepe geothermie biedt voor de provincie de mogelijkheid de kennis over boringen naar ultradiepe geothermie in Brabant te vergroten en ervaring op dit doen met een methodiek van gezamenlijke kennisvergaring bij complexe maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast sluit dit goed aan bij onze provinciale missie om meer gezamenlijk met de samenleving op te trekken als het gaat om allerlei vraagstukken.

Onderzoeksvragen

16. Pilot Ultradiepe geothermie – omgaan met maatschappelijke vraagstukken

Achtergrond: Bij ultradiepe geothermie wordt thermische energie vanaf grote dieptes (op een diepte van 6 tot 10 kilometer en dus hogere temperaturen) gewonnen voor het opwekken van elektriciteit. Diepe geothermie kan in 2050 aan de helft van de Nederlandse elektriciteitsbehoefte voorzien en is daarmee een belangrijke technologie in de transitie naar duurzame energie. Onlangs is de opsporingsvergunning aan Transmark Renewable Products B.V. voor ultradiepe geothermie afgegeven.

Er zijn steeds meer vraagstukken waaraan we als provincie niet eigenstandig invulling kunnen geven, maar waar de samenleving een sterke invloed heeft op zowel proces als inhoud (waaronder ultradiepe geothermie). In dergelijke complexe vraagstukken kan gezamenlijke (dus met de samenleving) kennisopbouw nodig zijn met deskundigen van het gebied (de burgers) en deskundigen op het thema. Doel van dit onderzoek tweeledig. Enerzijds kennisvergroting en deling over ultradiepe geothermie en daarnaast ervaring op te doen met een proces van gezamenlijke kennisverzameling met methodieken zoals kenniscoproductie (Rathenau Instituut) en Joint FactFinding (JFF, Universiteit Tilburg). Dit onderwerp sluit niet alleen aan bij het kennisthema “Klimaatverandering en energie als transitieagenda”, maar ook bij het kennisthema “Energie in de Brabantse samenleving”.

Kennisvraag: Welke kennis is aanwezig op alle aspecten van ultradiepe geothermie: economische, duurzaamheids- en maatschappelijke aspecten in de provincie Brabant?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Mogelijk Rathenau Instituut en/of Universiteit van Tilburg.

Raming kosten/beschikbaar budget: Vanuit de bodembudgetten zijn middelen beschikbaar voor innovatieve projecten gericht op de transitie van het bodembeleid (o.a. voor duurzaam gebruik van de ondergrond); mogelijk zijn ook vanuit de energieagenda middelen beschikbaar.

Reeds beschikbaar onderzoek: Diverse onderzoeken, waaronder onderzoek van Rathenau Instituut en TNO.

Adviesvragen

17. Ultradiepe geothermie

Achtergrond: Het proces, zoals hiervoor beschreven, om te komen tot gezamenlijke kennisopbouw over ultradiepe geothermie, kost tijd. Voorafgaand aan en als input voor dit proces, willen wij SER, POC en PRG vragen een gezamenlijk advies uit te brengen over het dossier Ultradiepe geothermie en daarbij ook adviezen te geven over mogelijke te betrekken partijen in het proces om te komen tot kennisproductie/Joint FactFinding.

Adviesvraag: Een gezamenlijk advies van SER, POC en PRG (ieder vanuit hun eigen expertise) over het dossier Ultradiepe geothermie in het algemeen en daarbij ook adviezen te geven over mogelijke te betrekken partijen bij een proces van kennisproductie/Joint FactFinding.

Product: Gezamenlijk adviesrapport.

Uitvoering: SER Brabant, POC en PRG.

Raming kosten/beschikbaar budget: maakt onderdeel uit van werkplannen SER Brabant, POC en PRG. In het werkplan wordt een totaalpakket afgesproken, geen specificatie van de kosten per advies.

2.4 Verduurzaming Brabantse landbouw en voedselproductie

Meerjarig onderzoeksprogramma

Uit het advies van de commissie van Doorn, de denklijn van GS en de uitkomsten van de Ruwenbergagenda blijkt dat kennisdeling en ontwikkeling als belangrijk worden gezien. Hierbij is speciale aandacht voor veterinaire en humane gezondheidszorg. Van 'industrial farming' naar 'community farming' is de centrale opgave die gedefinieerd is in de Ruwenberg-conferentie. Bij dit kennisthema zijn op dit moment in deze agenda geen onderzoeken opgenomen. Eerst zal een meerjarig onderzoeksprogramma uitgewerkt worden in overleg met onze kennispartners. Aan de drie adviesraden zal vervolgens worden gevraagd advies uit te brengen over dit meerjarig onderzoeksprogramma 'Vitaal platteland'.

Om voor deze meerjarige agenda maximaal gebruik te maken van de 'kennis van buiten' willen we een meerjarig onderzoeksprogramma opstellen en de drie adviesraden gezamenlijk vragen advies uit te brengen over de onderzoekslijnen in het meerjarig onderzoeksprogramma.

2.5 Sterk stedelijk netwerk Brabant(Stad)

Meerjarig onderzoeksprogramma

Randvoorwaarde voor het realiseren van de ambitie top kennis- en innovatieregio te worden is het hebben van een sterk stedelijk netwerk. Het Brabantse stedelijk netwerk kent een beperkte agglomeratiekracht. Dat heeft voor een belangrijk deel te maken met de typische structuur van ons stedelijk netwerk, de zogenaamde mozaïekstructuur. We zullen dus op een slimme manier toch aan onze agglomeratiekracht moeten werken. Ruimtelijke ontwikkeling moet plaatsvinden in samenhang met de ontwikkeling van sterke economische clusters en een robuust en efficiënt verkeers- en vervoerssysteem. Dit vereist een langdurige, duurzame inspanning waarbij in verschillende fases van trajecten verschillende vormen van onderzoek nodig kunnen zijn. Ook op landelijk niveau wordt hier veel onderzoek naar gedaan waarvan wij als provincie gebruik kunnen maken of bij kunnen aansluiten. Om de kennisontwikkeling in perspectief te plaatsen wordt voor deze strategische opgaven een meerjarig onderzoeksprogramma opgezet waarin duidelijk wordt hoe verschillende onderzoeken samenhangen.

Het kennisthema *Sterk stedelijk netwerk Brabant(stad)* heeft al een aantal onderzoeken in deze agenda (onderzoeken 18 en 19) en een adviesvraag (#Brabant). Door deze te vervatten in een onderzoeksprogramma kan beter de verbinding worden gelegd en de volgtijdelijkheid worden bepaald. Vanaf het najaar van 2013 zal dit meerjarig onderzoeksprogramma uitgewerkt worden samen met andere (landelijke) kennisinstellingen. Dit onderzoeksprogramma zal voor advies worden aangeboden aan de drie adviesraden.

Onderzoeksvragen

18. Agglomeratiekracht van het stedelijk netwerk

Achtergrond: Dit onderwerp stond ook op de Kennis- en Onderzoeksagenda voor 2013, maar daar is vooralsnog geen invulling aan gegeven, omdat er nog deeltrajecten liepen. We weten uit recent onderzoek dat Brabant agglomeratiekracht mist in vergelijking met (Europese) regio's waarmee we concurreren. De bedoeling is nu de aansluiting te zoeken bij een al lopend onderzoek. Voor 2013-2014 wil de provincie de volgende stap zetten door te bekijken of we kunnen aansluiten bij het Europese NAPOLEON-onderzoek (Netwerken, Agglomeratie en Polycentrische Metropolitane gebieden: nieuwe perspectieven voor verbeterde economische prestaties). Het onderzoek levert kennis op over het belang van diverse netwerken en lokale economische factoren voor de regionaal economische ontwikkeling inclusief de positionering van individuele steden in zo'n netwerk. Vraag is op welke manier steden van elkaars omvang kunnen profiteren en welke factoren hiervoor van belang zijn.

In aanvulling op het NAPOLEON-onderzoek willen we specifiek inzicht hebben in hoe een robuust verkeers- en vervoerssysteem (netwerk van wegen, spoor, water, regionaal OV, bus, lucht, fiets etc.) kan bijdragen aan die agglomeratiekracht. We vermoeden dat knooppunten (voor personen- en goederenvervoer) met een goede intermodale bereikbaarheid daarbij essentieel zijn. Knooppunten waar met een hoge kwaliteit snel en efficiënt kan worden overgestapt/overgeslagen.

Op dit onderwerp werken de clusters Ruimte, Economie en Mobiliteit nauw samen.

Kennisvraag: Wat kunnen we doen om de agglomeratiekracht in Brabant duurzaam en efficiënt te versterken? Welke functies, massa en dichtheid moeten toegevoegd worden en wat kan beter geleend worden van andere regio's?

- Welke elementen die agglomeratiekracht bepalen zijn van belang voor de Brabantse steden?
- Wat is het effect van verandering van agglomeratiekracht op de economische ontwikkeling en leefbaarheid binnen Brabant?
- Welke elementen die agglomeratiekracht bepalen moeten toegevoegd worden of geleend worden van andere regio's ten einde de economie en leefbaarheid binnen Brabant te verbeteren?
- Welke invloed heeft het element "Verkeers- en vervoerssystemen" op de agglomeratiekracht in Brabant?
- Welke eisen stellen (kennisintensieve) bedrijven (uit de topsectoren) en mobilisten/gebruikers (bij voorkeur gedifferentieerd naar specifieke doelgroepen/leefstijlen en met wellicht specifieke aandacht voor kenniswerkers) aan het verkeers- en vervoerssysteem in Brabant en de kwaliteit van knooppunten?
- Gegeven de specifieke structuur van het Brabantse stedelijke netwerk, wat is de slimste manier om de ontwikkeling van ruimte en mobiliteit met elkaar te verknopen?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Het NAPOLEON-onderzoek in brede zin loopt af in april 2014. De bedoeling is daarna nog analyses specifiek voor de Brabantse situatie te (laten) uitvoeren en ook specifiek in te zoomen op de betekenis van het verkeers- en vervoerssysteem en de kwaliteit van de knooppunten in Brabant voor het versterken van de agglomeratiekracht.

Uitvoering: Nader te bepalen. Mogelijk Platform 31, dat ook het NAPOLEON-onderzoek in brede zin uitvoert, maar er zijn meerdere kennisinstellingen en adviesbureaus die een dergelijk onderzoek kunnen uitvoeren.

Reeds beschikbaar onderzoek: Onderzoek Stagiair bij cluster Ruimte, diverse PBL-studies, verder komt agglomeratiekracht ook terug als onderdeel in Kijk op Brabant.

19. Ontwerpend onderzoek in kader van Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR 2014)

Achtergrond: In het kader van de Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam (IABR 2014) participeert de provincie – samen met de B5 en de waterschappen – in een ontwerpend onderzoek. Dit project is medio 2013 gestart, en loopt door tot mei 2014. Het stond niet op de vorige Kennis- en Onderzoeksagenda voor 2013, omdat daarin alleen de onderzoeken waren opgenomen die de provincie zelf actief initieert.

Kennisvraag: Hoe kunnen we de Brabantse stadslandschappen beter inzetten om Brabant als top kennis- en innovatieregio te versterken? Daarbij wordt ook het sturingsvraagstuk van het stedelijk netwerk (stad) ten opzichte van zijn omgeving (land) betrokken.

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Eindresultaat is een verbeelding van manieren waarop Brabant(Stad) ontwikkelingen in de Brabantse stadslandschappen kan stimuleren. De resultaten zullen worden gepresenteerd tijdens de expositie bij de opening van de IABR in mei 2014.

Uitvoering: Samenwerking IABR & Provincie en regionale partijen hebben drie bureaus ingeschakeld voor het ontwerpend onderzoek: Architecture Workroom Brussels, Lola Architects en Floris Alkemade Architects.

Reeds beschikbaar onderzoek: Diverse onderzoeken, o.a. Mozaïek Metropool 2006.

Adviesvragen

20. #Brabant - vervolgadvis

Achtergrond: In juli 2012 heeft SER Brabant heeft gereageerd op de analyse #Brabant. De reactie van SER Brabant is vooral economische georiënteerd. De betekenis van een aantrekkelijk/groen woon- en leefklimaat is onderbelicht gebleven. Inmiddels wordt vanuit #Brabant aangekoerst op het ontwikkelen van een uitvoeringsstrategie en op het uitnodigen van stakeholders om met zogenaamde ‘homegrown solutions’ te komen die bijdragen aan de ambitie van #Brabant.

Adviesvraag: Vorige advies met betrekking tot #Brabant toetsten aan deze nieuwe ontwikkeling en met een nieuw/actueel advies te komen in het najaar van 2013, en dit advies te verbreden naar de leefomgeving door een gezamenlijk advies uit te brengen met de Provinciale Omgevingscommissie (POC).

Product: Gezamenlijk adviesrapport.

Uitvoering: SER Brabant, samen met POC.

2.6 Energie in de Brabantse samenleving

Voor dit kennisthema zijn twee signalerende/agenderende onderzoeken opgenomen: ‘Vermaatschappelijking van handhaving en toezicht’ (doorlopend uit 2013) en ‘Belevingsonderzoek – breed/integraal’. Daarnaast nog drie beleidsvormende onderzoeken: 1) ‘Burgerparticipatie’ wordt breed opgepakt met de focus op kennisdeling, 2) ‘Geografische samenhang van Brabant’ betreft een provinciebreed onderzoek naar de samenhang van Brabant en mogelijk verdiepingsonderzoeken voor enkele gemeenten, en 3) ‘Monitor Bestuurskracht’ die inzicht moet geven in kennis vanuit diverse bronnen over het functioneren van gemeenten. Tot slot is er één evaluatief onderzoek opgenomen met betrekking tot leefbaarheid.

Onderzoeksvragen

21. Vermaatschappelijking van handhaving en toezicht – doorlopend onderzoek uit 2013

Achtergrond: Het handelen van een rechtspersoon die onder toezicht staat, wordt niet alleen door die rechtspersoon zelf gestuurd. De omgeving kan daarop een stimulerende of juist remmende invloed hebben. Het gaat dan om de beroepsgroep of bedrijfstak waarvan iemand deel uitmaakt, leveranciers en afnemers (klanten), financiers, verzekeraars, personen die wonen of verblijven in de (naaste) omgeving en belangengroepen. De provincie wil actoren in de omgeving van een rechtspersoon die onder toezicht staat, stimuleren dat zij deze actief en positief beïnvloeden om de regels na te leven.

Hiertoe:

- faciliteren we de omgeving door voorlichting te geven over risico's en hinderaspecten en de daaraan verbonden normeringen, maar ook door informatie over de naleving van regels elektronisch te ontsluiten (start in 2014);
- bevorderen we het contact tussen het object en zijn omgeving (start in 2013);
- stimuleren we vormen van klachtenmanagement bij organisaties die onder toezicht staan (start in 2014).

Om dit optimaal te doen hebben we inzicht nodig in:

- de sociale structuren binnen de gemeenschap waarin bedrijven onder provinciaal toezicht gevestigd zijn;

- de achtergronden waarom burgers signalen rondom overtredingen al dan niet (vroegtijdig) melden;
- welke lering de provincie hieruit kan trekken.

Kennisvraag: Wanneer zijn burgers eerder geneigd om (vroegtijdige) signalen rondom bedrijven onder provinciaal toezicht te melden? Wat beweegt mensen om wel of juist niet aan de bel te trekken? Welke randvoorwaarden zijn bepalend om (vermeende) misstanden te melden?

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Onderzoeksrapport.

Uitvoering: I & O Research.

Reeds beschikbaar onderzoek: Op dit moment wordt ook een onderzoek opgestart door de GGD die in opdracht van de provincie onderzoek gaat doen bij Reiling (snuffelpalen) op het gebied van gezondheid.

22. Belevingsonderzoek – breed/integraal

Achtergrond: De provincie Noord-Brabant wil meer inzicht krijgen in hoe de Brabantse burger/ondernemer de kwaliteit van Brabant ervaart en welke waarden men belangrijk vindt. Dat vraagt om een breed belevingsonderzoek, met daarbij aandacht voor specifieke behoeften aan belevingsonderzoek op het gebied van milieu, bereikbaarheid en draagvlak bij burgers voor bestuurlijke fusies en opschaling gemeenten.

Kennisvraag: Integraal/algemeen oppakken.

- Welke aspecten bepalen voor de burger/ondernemer de kwaliteit van Brabant?
- Welke aspecten zijn het belangrijkste voor de burger/ondernemer?

Een dergelijk onderzoek kan gebruikt worden ten behoeve van specifiek beleid of beleidsvelden, maar ook breed ten behoeve van de strategische opgaven of als opmaat richting nieuw bestuursakkoord.

Type onderzoek: Signalerend/agenderend.

Product: Rapportage.

Uitvoering: PON (Brabantpanel); aansturing vanuit team Kennis & Onderzoek.

Reeds beschikbaar onderzoek: 'Risicobeleving van Brabantse burgers' (i.k.v. milieuplan) in 2010. Verder o.a. de vragenlijst voor het Brabantpanel ten behoeve van de 'Kijk op Brabant' over de Kwaliteit van het Leven (medio 2013). Hierin staan vragen als 'Hoe tevreden bent u over: het openbaar vervoer in uw buurt, sportvoorzieningen, gezondheidszorg, etc'. Daarin is niet gevraagd wat men het belangrijkste vindt / welk onderwerp de meeste aandacht behoeft.

23. Burgerparticipatie / doe-democratie – accent op kennisdeling

Achtergrond: Op veel terreinen binnen de provinciale organisatie is behoefte aan kennis over de wijze waarop burgers betrokken kunnen worden bij het provinciale beleid (bv op het terrein van mobiliteit, milieu, stad en platteland, leefbaarheid). In Brabant is in dit opzicht sprake van grote dynamiek en een groeiende expertise. De transitie gaat niet vanzelf en vraagt ook in de komende periode de nodige aandacht, zowel wat betreft a) het in positie brengen van burgers (zelforganiserend vermogen en b) het vergroten van het aansluitingsvermogen van de overheid (overheidsparticipatie). Het door PON gehanteerde model van burgerparticipatie en door de Praktijkschool ontwikkelde methodiek vormen de basis voor een kennisdelingstraject gericht op een gezamenlijke aanpak om het zelforganiserend vermogen van de samenleving te vergroten.

Kennisvraag: Hoe kan de provincie in haar beleid en uitvoering versnelling geven aan a) het in positie brengen van burgers en b) de aansluiting bij maatschappelijk

initiatief/zelforganiserend vermogen versterken? Wat kunnen we daarbij leren van bestaande expertise en casuïstiek? Hoe kunnen we de maatschappelijke deelname van Brabanders meten en volgen?

Type onderzoek: Beleidsvormend.

Product: Kennisdelingstraject + Monitor sociale participatie 2014.

Uitvoering: Aansturing vanuit team Kennis & Onderzoek, i.s.m. PON en Praktijkschool Brabant.

Reeds beschikbaar onderzoek: Het PON rondt in het najaar van 2013 een onderzoek op de Kennis- en Onderzoeksagenda 2013 af naar “de provincie en burgerparticipatie” (RO, Verkeer & Vervoer, Natuur, Gebiedsopgaven, Handhaving, Leefbaarheid e.a.). Het onderzoek hanteert de WRR-indeling van de drie raderen: beleidsparticipatie, maatschappelijke participatie en maatschappelijk initiatief.

Tevens beschikbaar: Het PON, expertisecentrum, heeft vanaf 2009 rapporten uitgebracht over leer- en maatschappelijke effecten van burgerparticipatie. Deelonderzoeken naar Brabantse praktijkvoorbeelden zijn beschikbaar van o.a. UvT.

M.b.t. monitor sociale participatie: Eerdere monitors zijn verschenen in 1999, 2004 en 2009.

24. Geografische samenhang van Brabant

Achtergrond: De commissie Huijbregts (*Krachtig bestuur in Brabant*) heeft adviezen uitgebracht over gemeenten, provincie en hun samenwerking om te komen tot veerkrachtig bestuur in Brabant. De provincie gaat werken aan haar visie op openbaar bestuur. Als onderdeel van deze visie is een kader ontwikkeld waarmee de provincie opschalingsinitiatieven van gemeenten kan toetsen op criteria interne samenhang/oriëntatie en externe samenhang/evenwicht. Hiervoor is inzicht nodig in de culturele, sociale, economische en geografische samenhang van Brabant.

Kennisvraag: Welke regio's zijn te onderscheiden afgaande op bestaande daily urban systems in Brabant? (Welke onderlinge afhankelijkheden zijn er tussen de verschillende Brabantse woonkernen op het gebied van economie, werkgelegenheid en arbeidsmarkt, winkel- en zorgvoorzieningen, wonen?) Welke kern heeft de centrumfunctie in zo'n regio? Zijn al deze regio's aan te merken als stedelijke regio's of zijn er ook duidelijk plattelandsregio's te onderscheiden?

Type onderzoek: Beleidsvormend – ten behoeve van provinciale visie op openbaar bestuur in Brabant.

Product: Rapport met geografische samenhang in kaart gebracht (Brabantbreed), start al in 2013 - gereed begin 2014. Als vervolg hierop mogelijk verdiepingsonderzoeken samenhang tussen gemeenten (initiatief vanuit gemeenten).

Uitvoering: RE Atelier Tordoir te Amsterdam.

Reeds beschikbaar onderzoek: Bevindingen commissie Huijbregts, Kernbevindingen onderzoek samenhang Zuidoost-Brabant (P. Tordoir), Quick scan Samenhang Uden, Veghel, Schijndel, Sint-Oedenrode, Bernheze en Landerd (P. Tordoir).

25. Monitoring Bestuurskracht

Achtergrond: Binnen de provincie is vanuit diverse bronnen kennis aanwezig over het functioneren van gemeenten. Interbestuurlijk (financieel) toezicht is een van de belangrijkste, een ander is het GIO dat in 2013 wordt ingericht. Welke beelden ontstaan er als de gemeenten qua bestuurskracht op basis van deze informatie worden vergeleken?

Kennisvraag: Monitor bestuurskracht gemeenten o.b.v. reeds beschikbare informatie m.n. gemeentelijke begrotingen:

- Waar besteden gemeenten hun geld aan?
- Zijn er trends te ontwaren?
- Wat zijn de verschillen, de overeenkomsten (overall, tussen steden en plattelandsgemeenten)?
- Welke invloeden hebben bijvoorbeeld de decentralisaties op de begrotingen?

Type onderzoek: Beleidsvormend.

Product: Rapport.

Uitvoering: Nader te bepalen.

Reeds beschikbaar onderzoek: Monitor Interbestuurlijk toezicht 2013 (stond op update Kennis- en Onderzoeksagenda 2013, loopt nu, gereed eind 2013, uitvoering intern).

26. Leefbaarheid@brabant

Achtergrond: In de Agenda van Brabant en de nieuwe koers voor Stad en Platteland is leefbaarheid (de kwaliteit van de woon- en leefomgeving) een belangrijk onderwerp. Zo ook het ruimte geven aan burgers en ondernemers (sturingsfilosofie). De succeselementen van de IDOP-aanpak en Slimme Zorg zetten we voort in Leefbaarheid@Brabant. Dat doen we binnen de nieuwe context van de Agenda van Brabant: door het stimuleren van een bovenlokale aanpak van leefbaarheidsvraagstukken en met gevarieerd instrumentarium (advies, begeleiding, kennisdeling, onderzoek, financiële participatie, inspiratie en communicatie).

Leefbaarheid@Brabant heeft 3 lijnen: 1) uitvoering IDOP's tot een succes maken, 2) stimuleren van subregionale samenwerkingsverbanden die slimme oplossingen ontwikkelen voor leefbaarheid vraagstukken als gevolg van demografische en maatschappelijke ontwikkelingen, 3) verbinding met de provinciale kernopgaven.

In het beleidskader Leefbaarheid@Brabant is vastgesteld dat we de provinciale inzet aan het eind van de bestuursperiode 2011-2015 evalueren.

Kennisvraag: In ex art. 217a onderzoek gaat het om de vraag naar effectiviteit en efficiency van de door de provincie gepleegde inzet. Tevens is in het uitvoeringsprogramma Leefbaarheid@Brabant de vraag geformuleerd welke lessen we kunnen leren uit L@B wat betreft:

- wat zijn de kansen en barrières voor zelforganiserend vermogen?
- welke interventies zijn beproefd en aangewezen met het oog op het benutten van kansen en beslechten van barrières?
- is het mogelijk een 'meetlat' te ontwikkelen voor zelforganiserend vermogen?

Type onderzoek: Evaluatief – ex art. 217a.

Product: Rapportage.

Uitvoering: Nader te bepalen.

3. Opdrachtverlening provinciale kennis- en adviesstelsel

De Kennis- en Onderzoeksagenda vormt als het ware de ‘schakelkast’ tussen de provinciale kennisbehoefte en de kennisleveranciers om zo de interactie met de Brabantse kennisinstellingen en adviesorganen in Brabant beter te organiseren. Dit hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de opdrachtverlening aan de door de Provincie gesubsidieerde kennisinstellingen (PON) en adviesraden (Provinciale Omgevingscommissie, Sociaal Economische Raad Brabant en Provinciale Raad voor de Gezondheid). Naast dit gevraagde advies houdt ieder adviesorgaan ruimte om ‘ongevraagde’ adviezen uit te brengen.

Met ingang van 2014 is het PON de enige kennisinstelling die wij subsidiëren. De subsidie voor Telos en ECNC is conform het Statenbesluit van 19 april jl. met ingang van 2014 stopgezet. In datzelfde Statenbesluit is aangekondigd dat de drie adviesraden aan de slag gaan met het ontwikkelen en formeren van een nieuwe adviesstructuur in Brabant die aansluit op de kerntaken en ambitie van de provincie. De drie adviesraden hebben een startnotitie gemaakt en deze is inmiddels besproken in de drie adviesraden. Conform planning zullen de drie adviesraden eind 2013 met een voorstel komen dat na goedkeuring van Provinciale Staten vanaf 2015 in werking kan treden. Voorjaar 2014 doen wij u een voorstel toekomen.

Ter voorbereiding op de nieuwe adviesstructuur zullen de drie adviesorganen op basis van de Kennis- en Onderzoeksagenda 2014 een aantal adviesaanvragen in gezamenlijkheid oppakken, naast de gevraagde en ongevraagde adviezen van de afzonderlijke adviesraden.

Gezamenlijke adviesvragen:

Gezamenlijke adviezen zullen worden uitgebracht ten aanzien van de meerjarige onderzoeksprogramma's (paragraaf 2.4 en 2.5), #Brabant-vervolgadvies (nr. 20) en ultradiepe geothermie (nr. 17).

Sociaal Economische Raad Brabant

Wij vragen SER Brabant om advies uit te brengen over de volgende onderwerpen:

- #Brabant-vervolgadvies (met de POC)
- Herijking provinciale instrumenten, financiële instrumenten en deregulering op het gebied van werklocaties
- HRM-service centra

Gezamenlijk door de drie adviesorganen:

- Ultradiepe geothermie
- Meerjarig onderzoeksprogramma Sterk Stedelijk Netwerk
- Meerjarig onderzoeksprogramma Verduurzaming landbouw en voedselproductie

Provinciale Raad voor de Gezondheid

Wij vragen de PRG om advies uit te brengen over de volgende onderwerpen:

Gezamenlijk door de drie adviesorganen:

- Ultradiepe geothermie
- Meerjarig onderzoeksprogramma Sterk Stedelijk Netwerk
- Meerjarig onderzoeksprogramma Verduurzaming landbouw en voedselproductie

(Nog) niet opgenomen in het onderzoeksprogramma, maar mogelijk wel onderwerpen voor advies door de PRG:

- Vervolg provinciale aspectbeleid gezondheid: op grond van de jaarlijkse voortgangsrapportage gezondheid en de stakeholdersbijeenkomst Gezonde Stad en Regio (begin 2014) adviseren over het vervolg van het provinciale gezondheidsbeleid.
- Verbinding van Economie en Natuur & Milieu / waarde van de natuur voor de Brabantse burger: advies hoe (economische) winst behaald kan worden door natuur en gezondheid beter met elkaar te verbinden. Het advies is onderdeel van het BRuG - programma en het project Natuur & Maatschappij.
- Transitie van de zorgarbeidsmarkt: op grond van o.a. Transvorm blijkt dat ruim 10.000 medewerkers in de Brabantse zorg werkloos zijn, omdat mensen met een handicap of ziekte langer thuis blijven wonen. Tevens neemt de vraag naar andere functies in de zorg toe. PRG, in samenwerking met SER Brabant, adviseert hoe (zorg)instellingen en overheden kunnen omgaan met deze frictie.
- PM Follow-up onderzoek beleving van risico's in de leefomgeving: inzicht in de beleving van milieuaspecten (afhankelijk van bespreking in PS eind 2013).

Provinciale Omgevingscommissie

De POC wordt vooraf door PS en GS gehoord over visies, plannen, maatregelen en verordeningen die van wezenlijke betekenis zijn voor het provinciale beleid inzake de fysieke leefomgeving.

Wij vragen de POC om advies uit te brengen over de volgende onderwerpen:

- #Brabant-vervolgadvies (met SER Brabant)

Gezamenlijk door de drie adviesorganen:

- Ultradiepe geothermie
- Meerjarig onderzoeksprogramma Sterk Stedelijk Netwerk
- Meerjarig onderzoeksprogramma Verduurzaming landbouw en voedselproductie

(Nog) niet opgenomen in het onderzoeksprogramma, maar mogelijk wel onderwerpen voor advies door de POC:

- Provinciaal Milieubeleidsplan, midterm review
- Verordening water
- Consultatie deltaprogramma
- Provinciaal inpassingsplan Moerdijk
- De duurzame provincie
- Ontwerp PIP Grenscorridor N69
- Brainpoort Oost
- Stad en platteland (PM)
- Streeknetwerken (PM)
- Gebiedsopgaven (PM)

PON

PON voert (deels) de volgende onderzoeken uit in het Onderzoeksprogramma 2014:

- Burgerparticipatie / Monitor sociale participatie
- Cultuursysteem

- Belevingsonderzoek (breed)
- Monitor Sportplan

Overige onderzoeken uit het werkplan voor PON in 2014 vloeien voort uit eerder onderzoek of monitoring van de uitvoering, zoals:

- Rapporten IDOP effectmeting 2014
- Monitoringrapportages Leefbaarheid@Brabant 2014
- Quick scan burgerparticipatie West-Brabant
- Inzicht in effecten van beleid van cultuuragenda en alle beleidsstukken daaronder.
- Doorontwikkeling van de monitor Waarde van Cultuur van PON en Telos.
- PM - Ontsluiting en verbinding van de kennis die op veel plaatsen door BKKC, Kunstbalie, Erfgoed Brabant, Cubiss en anderen wordt bijgehouden. Wat kan vanuit Kennis en Onderzoek? Of de vraag bij PON leggen. *PM: eerst uitkomsten besluitvorming nut en noodzaak steunfuncties afwachten (november 2013).*
- Voor vrijkomende kerken in samenhang met leefbaarheid wordt een vraag aan PON voorbereid als vervolg op Telos onderzoek “Heilige Huisjes?”.
- Vanuit monitor grote erfgoedcomplexen wordt een aantal acties ingezet voor kennisvragen. PON voert nu een opdracht uit. Voor de inzet voor de komende jaren wordt nog een oplossing gezocht.

Bijlage 1: Kennisthema's en typen onderzoek

Kennisthema's

Voor de indeling van deze Kennis- en Onderzoeksagenda voor 2014 gaan we uit van dezelfde zes kennisthema's als in de vorige agenda, namelijk:

<i>Kennisthema 1: Het concurrentievermogen van de Brabantse economie</i> <i>Kennisthema 2: Een wervend en aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat</i> <i>Kennisthema 3: Klimaatverandering en energie als transitieagenda</i> <i>Kennisthema 4: Verduurzaming Brabantse landbouw en voedselproductie</i> <i>Kennisthema 5: Sterk stedelijk netwerk Brabant(Stad)</i> <i>Kennisthema 6: Energie in de Brabantse samenleving</i>
--

De kennisthema's sluiten aan bij strategische opgaven. Uitgangspunt voor deze zes kennisthema's is de Agenda van Brabant en de vertaling daarvan in het bestuursakkoord 2011-2015 'Tien voor Brabant'. In de Agenda van Brabant spreekt de provincie de ambitie uit om tot de Europese top van kennis- en innovatieregio's te blijven behoren. Door het formuleren van kennisthema's die gefundeerd zijn op de doelstellingen van provinciaal beleid zorgen we voor een directe relatie tussen kennisvragen en het beleid.

De kennisthema's zijn bedoeld om onderzoek te koppelen aan maatschappelijke "issues" van provinciaal belang. Ze spelen in op de maatschappelijke kernopgaven waar de provincie en haar partners de komende periode voor staan. Ze hebben een agenderende werking en dienen als structurerend kader om de provinciale kennisbehoefte voor de middellange termijn 'te richten'. Welke kennis is nodig voor de beleidsvragen van de toekomst?

Sommige onderzoeken zijn aan één enkel thema te koppelen, terwijl andere onderzoeken van belang zijn voor meerdere kennisthema's. Niet voor alle thema's zal elk jaar automatisch onderzoek op de agenda staan. Afhankelijk van de fase in de beleidscyclus zullen sommige thema's niet verder worden uitgewerkt in kennisvragen en andere thema's zullen volop in ontwikkeling zijn en dus veel kennisvragen oproepen. Een kennisthema kan naar verloop van tijd weer verdwijnen, terwijl ook nieuwe thema's kunnen worden toegevoegd als daar bestuurlijk of maatschappelijk aanleiding toe is. Het lijkt logisch om de kennisthema's weer tegen het licht te houden als we starten met de voorbereidingen voor de Kennis- en Onderzoeksagenda 2015 (begin 2014 dus) met het oog op de nieuwe bestuursperiode (start in 2015) en de herijking van de Agenda van Brabant.

Kennisthema's leidend voor indeling Kennis- en Onderzoeksagenda 2014

Anders dan in de vorige Kennis- en Onderzoeksagenda is in deze agenda gekozen voor een indeling van de kennisvragen per kennisthema in het volgende hoofdstuk. Dit om meer overzicht te krijgen van de onderzoeken die per kennisthema in 2014 zullen worden opgepakt. Zodoende ontstaat een scherper beeld op welke kennisthema's het accent ligt in 2014 als het gaat om het vergaren van kennis. Dit betekent niet per definitie dat de andere thema's van minder belang zijn; het kan ook zo zijn dat er over een thema al voldoende kennis beschikbaar is voor de provincie.

Hieronder zijn de kennisthema's beschreven.

- *Kennisthema 1: Het concurrentievermogen van de Brabantse economie*

Wij zetten in op het versterken van het concurrentievermogen van de Brabantse economie, onder meer via het economisch programma 'Brabant 2020'. Daarbij zoeken we nadrukkelijk aansluiting bij Europa (o.a. Horizon 2020). Het Europese (territoriale) cohesiebeleid beweegt zich in de toekomst in de richting van het stimuleren van het economisch belang van grootstedelijke agglomeraties. In dit kennisthema komen vragen aan de orde die te maken hebben met de wijze waarop de concurrentiepositie van Brabant gestimuleerd kan worden door versterking van enerzijds economische condities als R&D investeringen, innovatie en ondernemerschap, anderzijds infrastructurele condities, zoals een goede internationale bereikbaarheid door de lucht en een goede bereikbaarheid over de weg.

- *Kennisthema 2: Een wervend en aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat*

In het kader van de Agenda van Brabant is het realiseren van een internationaal wervend en aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat als een van de leidende thema's aangemerkt voor de komende jaren. In de context van een toenemende internationale concurrentie tussen regio's wordt de kwaliteit van de Brabantse leefomgeving (stad én platteland) van toenemend belang. Hierbij gaat het niet alleen om de aantrekkingskracht van Brabant voor hoogwaardige arbeidskrachten en investeringskapitaal van buiten. Het thema van de kwaliteit van de (leef)omgeving raakt ook aan culturele voorzieningen (Brabant Culturele Hoofdstad 2018), de verbinding cultuur-economie, natuur en landschap, en de sociale infrastructuur. In dit kennisthema komen vragen aan de orde die te maken hebben met factoren die bijdragen aan het versterken van het leef- en vestigingsklimaat.

- *Kennisthema 3: Klimaatverandering en energie als transitieagenda*

In de Brabantse Energieagenda 2010-2020 is het inspelen op de energietransitie als economische kans benoemd. Door te investeren in technologie en kennis maken we duurzame energie tot een van de pijlers van de Brabantse economie en dragen we bij aan het realiseren van de nationale klimaatdoelstellingen. De provincie heeft zich via het IPO in het Klimaten Energieakkoord (januari 2009) aan de landelijke doelstellingen gecommitteerd. Tegelijkertijd staan de ontwikkelingen niet stil. Klimaatverandering zet door, en mondiale ontwikkelingen op de energiemarkt, zoals de snelle economische opkomst van China en India, hebben ook effect op de Brabantse agenda. Dit kennisthema richt zich dan ook op vraagstukken rond een toekomstbestendige energievoorziening en het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen.

- *Kennisthema 4: Verduurzaming Brabantse landbouw en voedselproductie*

De land- en tuinbouw neemt in Brabant circa 60% van de ruimte in beslag en draagt, samen met de leveranciers en afnemers (agro-foodcomplex), voor circa 10% bij aan het bruto regionaal product. Deze sector bepaalt niet alleen in sterke mate de ruimtelijke en sociaal-economische ontwikkeling van ons buitengebied, maar legt ook een druk op onze leefomgeving door de uitstoot van ammoniak, nitraat, fosfaat, bestrijdingsmiddelen etc. Ook zijn er toenemende maatschappelijk bezwaren tegen de schaalvergroting en intensivering (megastallen) die leiden tot discussies over dierenwelzijn en humane gezondheid (Q-koorts). Tegelijkertijd doen zich kansen voor, onder meer op het terrein van duurzame regionale voedselvoorziening. De noodzaak tot verduurzaming en innovatie van de agro-foodsector, rekening houdend met volksgezondheid, voedselveiligheid en dierenwelzijn, is door politiek en bestuur onderkend. In dit kennisthema komen vragen aan de orde die te maken hebben met

(door beleid te beïnvloeden) factoren die bijdragen aan de gewenste verduurzaming en innovatie van de agro-foodsector.

- *Kennisthema 5: Sterk stedelijk netwerk Brabant(Stad)*

De Brabantse bevolking vergrijsst en kan gaan krimpen, de economie verdienstelijkt en mondialiseert en de mobiliteitsgroei vlakt af. Deze ontwikkelingen hebben hun weerslag op het ruimtegebruik en op de inrichting van de Brabantse steden en hun ommeland, waar een aanzienlijk deel van deze veranderingen zal neerslaan. Een sterk stedelijk netwerk is randvoorwaardelijk voor een concurrerende economie en een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat. Tegelijkertijd zijn er problemen, die onder meer te maken hebben met de haperende gebiedsontwikkeling en vastgoedmarkt. In dit kennisthema komen vragen aan de orde die te maken hebben met de verschuiving van bouwen naar verbouwen; via transformatie naar nieuwe functies, herinrichting van bestaande locaties, nieuwe beheersconstructies, andere vormgeving, kwaliteitsverbetering en aanpassing van de leefomgeving aan nieuwe opgaven en doelgroepen.

- *Kennisthema 6: Energie in de Brabantse samenleving*

Waar de voorgaande vijf thema's vooral een sectorale insteek kennen, is dit thema meer overkoepelend. Het gaat bij dit thema over de veranderende rol van de overheid in een netwerksamenleving en dat heeft betekenis voor alle thema's. Er ontstaan nieuwe verhoudingen tussen overheid, maatschappelijk middenveld, de private sector en burgers. Deze herverdeling wordt gekenmerkt door privatisering, deregulering en verschuiving van verantwoordelijkheden (zowel territoriaal als functioneel) en horizontalisering. Meer beschikbare kennis leidt tot fragmentarisering en democratisering en geeft macht terug in handen van burgers die zelf vormgeven aan hun bestaan. Het ligt minder voor de hand om als overheid strakke regels en normen te stellen: een beweging van toelatings- naar uitnodigingsplanologie. Dit komt onder meer tot uitdrukking het koersdocument Stad en Platteland door de provincie. Maatschappelijk participatie, het inspelen op 'de energieke samenleving', staat daarbij voorop. Tegelijkertijd doen zich in de praktijk allerlei problemen voor in het aanpassen van wet- en regelgeving, het afwijken van juridische kaders, en het toepassen van een dergelijke, meer uitnodigende sturingsfilosofie. In dit kennisthema komen vragen aan de orde die te maken hebben met het beter benutten van energie in de Brabantse samenleving bij de grote veranderopgaven in de regio.

Typen onderzoek

Naast de indeling in kennisthema's maakt de Kennis- en Onderzoeksagenda onderscheid in verschillende vormen van strategisch onderzoek (zie ook de Nota Onderzoeksbeleid). De verschillende typen strategisch onderzoek sluiten aan bij de verschillende fasen van de beleidscyclus:

1. Signalerend en agenderend onderzoek (Act);
2. Beleidsvormend onderzoek (Plan);
3. Evaluerend onderzoek (Check)

Bij het onderzoeksprogramma in hoofdstuk 2 is per onderwerp/kennisvraag steeds aangegeven om welk type onderzoek het gaat.

Uitvoeringsgerichte onderzoeken/monitoren (Do) blijven buiten beschouwing in de Kennis- en Onderzoeksagenda. Te denken valt bijvoorbeeld aan monitoring van de uitvoering van een subsidieregeling. In een enkel geval werkt een monitor agendavormend of signalerend of wordt gestuurd met monitoringsinformatie (bijvoorbeeld over arbeidsmarkt), deze monitors worden wel opgenomen in de Kennis- en Onderzoeksagenda.

Signalerend en agenderend onderzoek

Belangrijk onderdeel van Kennis en Onderzoek is het in kaart brengen van (nieuwe) trends en ontwikkelingen, die de toekomstige maatschappelijk-bestuurlijke agenda van Brabant zullen 'kleuren'. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om 'het detecteren' van voortekenen van verandering, die zich voordoen in de onderstroom van de Brabantse samenleving en pas later manifest ('sterk') worden. Met andere woorden: het vroegtijdig signaleren (en decoderen) van 'zwakke signalen' van wat sociaal, cultureel en economisch in Brabant borrelt en bruist. Onderzoek naar trends, ontwikkelingen en 'zwakke signalen' vinden wij noodzakelijk in verband met het organiseren van inspiratie en innovatiepotentieel voor provinciaal beleid. Te denken valt aan trendrapportages, verkenningen, scenario-analyses, e.d.

Beleidsvormend onderzoek

Het tweede type onderzoek op de Kennis- en Onderzoeksagenda betreft inzet van kennis en onderzoek ten behoeve van beleidsontwikkeling en -uitvoering. Onder een beleidsvormend onderzoek verstaan we strategisch onderzoek dat nodig is om beleidskeuzes te maken bij nieuw beleid en/of nieuwe (ontwikkel)opgaven, maar ook bij de aanpassing van bestaand beleid. Dit onderzoek kan worden ingezet om tot effectieve uitvoering te komen. Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om instrumentenkeuze of de neveneffecten van beleid. Een beleidsvormend onderzoek kan gebruikt worden bij het opstellen van een kadernota conform 'Sturen met Kaders'. Een voorbeeld hiervan zijn 'midterm reviews' ten behoeve van de tussentijdse bijsturing van beleid.

Evaluerend onderzoek

Evaluatief onderzoek is veelal ter sluiting van de beleidscyclus. Hieronder vallen de 217a Provinciewet onderzoeken (verantwoording GS richting PS) met dien verstande dat de onderzoeken zich niet alleen richten op doelmatigheid/doeltreffendheid, maar ook gericht zijn op leren.

Daarnaast zijn er evaluaties die meer gericht zijn op het door GS gevoerde bestuur en de manier van werken en niet direct terug te voeren zijn op de (sluiting van de) beleidscyclus.

Opgenomen op de Kennis- en Onderzoeksagenda voor 2014 zijn alle evaluaties die van strategisch belang zijn, dit wil zeggen die een opmaat vormen richting nieuw beleid. Evaluaties van beleid dat afloopt en geen vervolg krijgt (uitsluitend eindverantwoording), komen dus niet op de Kennis- en Onderzoeksagenda.